

1982 ÇİN ANAYASASI'NA GÖRE DOĞU TÜRKİSTAN'IN HUKUKİ DURUMU (I)

İsmail Cengiz

Doğu Türkistan
Dayanışma Derneği Yayını

1982 ÇİN ANAYASASI'NA GÖRE DOĞU TÜRKİSTAN'IN HUKUKİ DURUMU

İsmail Cengiz

Baskı
Kıyık Ölçü

I. Baskı

Ülkenin işgalinden önce 1955 yılında Doğu Türkistan'a "Şinjang Uygur Ötonom Bölgesi" adıyla bugünkü idari statüsü tanınmış (18), bilahare yeni anayasa metinlerine "dört milletlere diskriminasyon ve zulümler yasaklanmaktadır" ibaresi ilave edilmiştir. Ancak bu ve benzeri tanınan haklar sadece kağıt üzerinde kalmıştır.

DOĞU TÜRKİSTAN DAYANIŞMA DERNEĞİ

Damat İbrahim Paşa Medresesi

Dedeefendi Cad. No. 4 Şehzadebaşı-İstanbul

Tel : 526 35 76

Yayın Numarası : 2

Dizgi
Tur-Yay Ltd.

Baskı
Kuşak Ofset

I. Baskı
Ağustos 1998
İstanbul

Bu kitapçık
Avrasya Türk Dernekleri Federasyonu
işbirliğinde hazırlanmıştır.

Her türlü yayım hakkı
Doğu Türkistan Dayanışma Derneği'ne aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Kitabımız ücretsiz olup, derneğimize
bağışta bulunabilirsiniz.

1982 ÇİN ANAYASASI'NA GÖRE DOĞU TÜRKİSTAN'IN HUKUKİ DURUMU

Ülkenin işgalinden 6 yıl sonra 1955 yılında Doğu Türkistan'a "*Şincang Uygur Otonom Bölgesi*" adıyla bugünkü idari statüsü tanınmış (19), bilahare yeni anayasa metinlerine "**diğer milletlere diskriminasyon ve zulümler yasaklanmaktadır**" ibaresi ilave edilmiştir. Ancak bu ve benzeri tanınan haklar sadece kağıt üzerinde kalmıştır.

19) Aralık 1951'de kurulan komisyonun genişletilmiş ikinci oturumunda; – Doğu Türkistan'da otonom bölgelerin tesisi hususunda bir karar taslağı hazırlanmış, Merkezi Hükümet Konseyi de bu karar taslağını 8 Ağustos 1952'de kabul ederek yürürlüğe koymuştur. Özerk bölge içinde etnik grupların dağılımına göre 10 ayrı muhtar bölge tesis edilmiştir. 1 Ekim 1955'de de "*Şincang Uygur Otonom Bölgesi*" oluşturulmuştur. Bak: East Turkic Review, 1960 No. 4 s. 98

9 Temmuz 1956 yılında hazırlanan nizamnamede "*–Sinkiang Uygur Özerk Bölgesi, merkezi devlet organlarının kanunlarına, tamim ve kararlarına harfiyen uyacak ve bunları ifa edecektir*" diye belirtilmiştir. Bak: Kotov, Mestnaya, s. 81 ve Dr. Baymirza Hayit, *Türkistan: Rusya ile Çin Arasında*, İstanbul 1975 s. 336.

Özerk bölge ilanından dokuz ay sonra hazırlanan nizamname ile, özerk bölgelere tanınan hak ve hakuklar, merkezi hükümetin kontroluna devredilmek suretiyle lağvedilmiş, özerk bölge hakları sadece kâğıt üzerinde kalmıştır.

Gerçekte Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1982 Anayasası, azınlıkların haklarına dair geniş çaplı garantiler açıklamaktadır. Daha önceki Çin Anayasaları'na kıyasla, azınlıkları ve özerk bölgeleri ilgilendiren hükümlerin bir özeti (ilgili anayasa maddeleri) ek'te sunulmuştur. Bu hükümler, azınlık haklarına ilişkin olarak yeni Anayasanın eskileri üzerinde "hukuki açıdan" ilerlemesini göstermektedir.

Ancak Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası'nın ilgili maddeleri incelendiğinde ve uygulamanın nasıl olduğu BM'ce izlendiğinde (20); belirtilen hakların verilmediği, yasalarda belirtildiği gibi, özerk bölge yöneticilerinin "*karar verici*" özelliğinin olmadığı ve yerel sorunlarla ilgili maddi ve manevi hiçbir teminatın gerçekte bulunmadığı görülmüştür (21).

1982 Çin Anayasası bugünkü Çin yönetimince çiğnenmekte, özerk statü hakkı verilen Doğu Türkistan'a ve diğer sözde özerk bölgelere (Tibet, Moğolistan, Mançurya) tanınan siyasi, ekonomik, kültürel haklar uygulamada verilmemekte, böylece "anayasal bir suç" işlenmektedir. Tüm dikta ve komünist rejimlerde olduğu gibi Çin Halk Cumhuriyeti de de "yasa" ile "uygulama" arasında net farklılıklar vardır.

20) BM. Her Türlü Irk Ayrımcılığının Kaldırılması Komitesi Ağustos 1990 Raporu

21) BM. Her Türlü Irk Ayrımcılığının Kaldırılması Komitesi Ağustos 1990 Raporu

ÇHC. Anayasasının 4. maddesinde;

"milliyetlerin eşitliği belirtilmiş, özerk bölgelerde azınlıkların haklarının korunması için "özerklik organları" tesis edildiği" vurgulanmıştır.

Son paragrafta ise;

"bütün milletlerin kendi konuşma ve yazı dillerini geliştirme, kullanma ve kendi gelenek ve göreneklerini koruma veya yenileme hakkına sahip olduğu" belirtilmiştir.

Ancak diğer azınlık milletlere nazaran Çin ırkının politik ve kültürel yönden ve sayısal açıdan çok daha yüksek seviyede olduğu sebebiyle Çin'deki milletlerin kaynaşmalarında Çin ırkının ana çekirdeği oluşturması, uygulamada temel teşkil etmektedir. Çin ırkının taşıdığı özelliklerin, vasıfların diğer mill azınlıklar için de genel bir vasıf olması gerektiği yönünde bir siyaset uygulanmaktadır.

Milletlerin eşitliği, milletlerin hakları, azınlık hukuku hususunda bugünkü Çin Komünist Partisi iktidara gelmeden önce birçok kararlar almıştır:

Mesela; Çin Komünist Partisi (ÇKP) 7. kongresi'nde (22), 1931 ÇKP İşçi Kurultayı'nda (23),

22) 1945'de yapılan ÇKP 7. Kongresi'nde Mao yaptığı konuşmasında; "-bütün milli azınlıklara kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanıdıkları ve Çin'de federatif devlet sistemi kurulacağı, Hanlılar ve Han soyundan olmayan milletlerin eşit haklara sahip olacaklarını" belirtmiştir.

23) 1931 ÇKP İşçi Kurultayı'nda kabul edilen geçici Çin Anayasası'nda; "-Moğolistan, Tibet ve Sinkiang halkları istedikleri takdirde Çin camiasından ayrılarak, kendi müstakil devletlerini kurma veya ÇHC Federasyonu'na bağlı muhtar ülkeler olarak kalma hakkına sahiptir" denmektedir. Bak: East Turkic Review, 1960 no. 4, s. 4

1938 genişletilmiş ÇKP Merkez Komitesi 6. Kurultayı'nda (24) kararlar alınmış, vaatler verilmiş, hatta azınlık milletlere kendi kaderini tayin etme hakkının verileceği dahi söylenmiştir. (25) Ancak vaatler unutulmuş, ve cebren asimilasyon siyaseti yürütülmüştür.

Günümüzde de Anayasada belirtilen "eşitlik ilkesi" çiğnenmekte, azınlıklar ikinci sınıf muamele görmektedir. Çinli olmayan azınlıkların Çin milleti ile kaynaşmaları esasına dayanan eşitlik ilkesi (!) gereğince, sayısal üstünlüğü göz önünde bulundurarak "Çinlileştirme politikası" uygulanmıştır ve asimilasyona bugün de devam edilmektedir.

Bölgede azınlık haklarının korunması ve denetlenmesi için kurulan "özerklik organları" her halükârda yerel milliyete ait iken hiçbirinin siyasi karar verme yetkisi yoktur (26). Bölgelerde mevcut

24) 1938 ÇKP Merkez Komitesi 6. Kurultayı'da Mao; "-Çin'deki azınlık milletlerin Çinliler ile eşit hak ve hukuka sahip olacağı, azınlık milletlere Çince öğrenimin mecbur edilmeyeceği, onların kendi yazı, dil ve kültürlerini yaşatma da serbest olduklarını" ifade etmiştir" Bak:Jen Min Jeh Bao Gazetesi, 9.9.1953.

25) Mao Ze Dung, "İzbranniye Sochineniye", Moskova 1953, s. 549-554.; ÇKP. 3 Kurultayı'nda kabul edilen Siyasi Propaganda Bölümünün 8.nci maddesi.; 1928 ÇKP 6. Kurultayı; 1945 ÇKP 7. Kurultayı kararı.

ÇKP 6. Kurultayı'nda; "azınlık milletlere self determination hakkını verme" vaadinde bulunan Mao, idareyi ele alır almaz, bu vaadini unutarak, "-milli azınlıkların zulüm ve tahakkümden kurtulmak için yapmakta oldukları çabalara yardım etmek artık bizim işimiz değildir" diyerek yüzsüzlüğünü sergilemiştir. Bak: Policy Towards Natinalities of PERC. Pekin 1953, s. 25-49

1923 yılındaki Kurultay'da da Çinli olmayan milletlerin kendi kaderlerini tayin etme hakkına sahip oldukları vurgulanmıştı.

26) BM Her Türklü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi 1990 Raporu

mevcut parti sekreterleri, askeri bölge komutanları gerçek siyasi karar verme yetkisinde olup, bunlar da Çinlidir. Eğer bir bölümün başkanı, müdürü Uygur ise, onun yardımcısı Çinli olup, karar yetkisi de bu Çinliye aittir. Uygur yönetici, bir altındaki Çinli memurdan onay aldıktan sonra önüne gelen evrakı sadece imzalayabilme yetkisine sahiptir. Bunu açık şekilde gözlemlemek mümkündür. Kezâ siyasi komiserler ve güvenlikle ilgili önemli birimlerin yetkilileri de yerel milliyetlerden değildir. Diğer önemli makamlar da güya adaletli (!) biçimde bölünmüştür.

Bir diğer önemli husus şudur: Doğu Türkistan'da Özerk Bölge Yönetimi'nden başka, onunla aynı yetkilere, hak ve hukuka sahip olan 6 organ daha vardır: Özerk Bölge Yönetimi ile idari ve hukuki dereceleri eşit olan bu organların hemen hepsi direkt veya dolaylı Pekin'e bağlıdır (27).

Bu nedenledir ki başında bir Uygur'un bulunduğu "Şincang Özerk Bölge Hükümeti", mahiyet itibariyle hiçbir imtiyaza sahip olmayan kukla bir organdan ibarettir (28).

27) Doğu Türkistan'da Özerk Bölge Başkanlığı'ndan başka onunla aynı hak ve hukuk'a, hatta birçok konuda ondan daha fazla yetkiye sahip olan 7 organ daha vardır. Bunlar; Askeri Bölge Komutanlığı, Komünist Parti Sekreterliği, Halk Kurultayı Daimi Komitesi, Disiplin Kontrol Komitesi, Siyasi Danışma Konseyi, Devlet Savunma Güçleri Genel Komutanlığı, Askeri Üretim ve İnşaat Bölge Komutanlığı. Bak: "Doğu Türkistan" D.T.Vakfı yayını s.7.

28) Edward N. Luttwak, "Washington Post Gazetesi" USA, 26.12.1976; Hung-çi Dergisi, Ağustos 1977; DTS Dergisi n.5, s. 61

Anayasanın 4. maddesi son paragrafında, 121. ve 119. maddelerinde; "kendi yazı dillerini koruma, geliştirme, kendi gelenek ve göreneklerini koruma ve yenileme hakkı" (md:121) ile "milli ve kültürel mirasları koruma ve tanzim etme de, milli kültürü devam ve geliştirme de özerk yönetimin bağımsız hareket edeceği" (md:119) hususu belirtilmiştir.

Ancak verilen bu kültürel haklar ÇKP tarafından dış dünyaya karşı prapaganda malzemesi olarak kullanılmıştır. Çünkü Parti programlarında azınlıkların kendi kültür ve dillerini geliştirmelerine lüzum ve gerekçe yoktur" yazılıdır. Nitekim 30 yıl içinde 4 defa alfabe değişikliği yapılarak milli kültüre büyük darbe vurulmuştur (29).

Milli eserlerimiz yok edilmiştir (30) Kültürel miraslarımız talan edilmiştir. (31) Kültür İhtilali döneminde onbinlerce ciltlik tarihi eserler meydanlara toplatılarak yakılmıştır (32).

29) Doğu Türkistan halkının 1000 seneden beri kullana geldiği Arap Alfabeti 23.10.1964'de tamamen yasaklanmıştır. Onun yerine Çin fonetiğine uygun olarak hazırlanan Latin alfabeti halka zorla kabul ettirilmiştir. 1982 yılına kadar tam 18 sene latin alfabeti kullanılmıştır. 18 sene sonra halkın direnmesi karşısında tekrar Arap alfabetine dönüş yapılmıştır. Bu arada Doğu Türkistanlı aydınların hazırlamış olduğu Uygur fonetiğine uygun "Uygur Kiril Alfabeti" projesi ise, Rusya'daki Türklerle birleşme korkusu nedeniyle Pekin tarafından reddedilmiştir. Böylece reform adı altında halkın milli dili ve kültürüne darbe vurulmuştur. Bu alfabe değişiklikleriyle birbirine yabancı üç nesil yaratılmaya çalışılmıştır. Ancak bunda başarılı olunamamıştır. Bak: Jean Ten/bao Gazetesi, 15.2.1958; Şen Çe-Şe Gazetesi, 18.12.1957; Kuan Jen Bao Gazetesi, 4.11.1977; Şincang Jen Bao Gazetesi, 18.12.1958; Prof. Ahmet Caferoğlu, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul 1968; Yusuf Han, *Sosyalistlik Kazakistan Gazetesi*, 14.01.1976.

30) "1" no.lu dipnottaki kaynaklar; Jen Min Jen Bao Gazetesi, 27.11.1978. Bu gazete yazısında 40 ciltten ibaret Kazak halkının kahraanlık destanının 34 cildinin imha edildiğini belirtmiştir.

31) Rena Cagnat, *İmparatorluklar Beşiği*, 1990 İstanbul, s. 214.; Ayrıca "1" no.lu dipnottaki kaynaklar.

32) Min Jen Bao Gazetesi, 27.11.1978.

Han soyundan olmayıp da sportif faaliyetlerde başarıya ulaşanlar ise uluslararası sportif faaliyetlere çoğu zaman katılmalarına engel olunmuştur (33).

Aynı şekilde uluslararası toplantılara davet edilen bilim adamlarının, gazetecilerin yurt dışına çıkışı engellenmektedir (34).

Çince konuşmak, yazmak dolaylı açılardan zorunlu hale getirilmiştir. Çünkü kendi milli dilinde orta eğitimde okuyan bir genç, Üniversiteye girebilmek için Çince bilmek zorundadır. Çince bilmeyenlerin devlet dairelerinde, fabrikalarda iş bulma hakkı ve imkânı da yoktur. Bu şekilde halkımızın milli dili de ikinci plâna itilmiştir (35).

Açıkça anlaşılacağı gibi; alfabede yapılan değişiklikler, dil ve kültüre yönelik kısıtlamalar, "*kültürel anarşi ve yozlaşma*" şeklinde etkisini göstermiştir (36).

33) Kendi sıkletinde 1997 yılı için Çin Boks Şampiyonu olan Abdüşükür Mecit, Uygur olduğu için Asya Olimpiyat Şampiyonası'na katılması hakkı olduğu halde yasaklanmıştır.

34) Türkiye'de düzenlenen Doğu Türkistan Sempozyumları'na, Türk Devlet ve Toplulukları Kurultayı'na, Türk Halkları Asamblesi'ne ve benzeri bilimsel toplantılara davet dildikleri halde Doğu Türkistanlı hiçbir bilim adamı veya edebiyatçının yurt dışına çıkışına, bilhassa Türkiye'ye gelmelerine izin verilmemiştir ve verilmemektedir. Ayrıca bu yasak kararı, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 1996 yılında almış olduğu 10 maddelik gizli karar metninde de açıkça vurgulanmıştır.

35) Nancy Peterson Walter, "Culture Change Among the Turkic Minorities of Xinjiang", *The Fourth International Conference on Central Asia*; S. Azizi, Sinkiang Jibao Gazetesi Urumçi, 16.7.1958; Edward N. Luttwak, The Washington Post, 26.12.1976; Kvanminjibao Gazetesi, 7.9.1956 (A. Kaşın, Dergi, no. 3, s. 30)

36) Sinzyan Huntsi Dergisi No.23 (1960); Sincang Jibao Gazetesi 21.3.1960; Jemmin Jibao Gazetesi 25.2.1972 (Dr. Salim Kalaycı, "Kızıl Çin'de Milli Sorun", Doğu Türkistan Dergisi No.12-20 (1982) s. 10.

ÇHC. Anayasası'nın 59, 65, 114 ve 116.ncı maddelerinde; "Milli Halk Kurultayı'nda, Halk Kurultayı Daimi Komitesi'nde, yerel idarelerde etnik azınlıkların eşit temsili vurgulanmış ve özerk yönetimlerin bölge milliyetinin politik, ekonomik ve kültürel kimliklerini geliştirmede belirli düzenlemeler yürürlüğe koyma hakkına sahip olduğu" (116. md.) belirtilmiştir.

Ancak belirtilen haklar diğer hususlarda olduğu gibi, anayasa sayfalarında kalmıştır. Çünkü karar verme, kararları yürürlüğe koyma, dış ülkelerle temas kurma veya dış ülkelere müracaat eden hükümet yada sivil toplum örgütleriyle anlaşmalar yapma yetki ve inisiyatifine sahip olmayan özerk bölgenin etnik yöneticileri'nin yapacakları birşey olmadığı gibi *soru sorma hakları* dahi yoktur.

Çünkü özerk yönetim organlarında görevli olan Çinliler, görevlerine ve statülerine bakılmaksızın yönetimi ve otoriteyi ellerinde tutmaktadırlar. O kadar ki Doğu Türkistanlı üst düzey bürokratlarının bir alttaki Çinli memura "*hesap sormaları*" dahi mümkün değildir. Hele güvenlik ve ordu ile ilgili "*soru sorma*" hakları hiç yoktur. Mesela Doğu Türkistan Özerk Yönetimi'nin Uluslararası trafiğe açık havaalanları, askeri havaalanları ile Gümrük idareleri üzerinde denetim hakkı dahi yoktur.

Neticede Özerk yönetimdeki Doğu Türkistanlılar'a verilen hukuk ve yetkiler Komünist Partisi Genel Sekreterliği tarafından sinsice kontrol edilmektedir. Özerk yönetim kukla bir icracı konumdadır. Ayrıca yönetim organlarında ve diğer birimlerde çalışan Uygur, Kazak oranı, Çinliler'in yarısı kadar bile değildir. Göstermelik tayin edilen azınlık yöneticilerinin önemli konularda hatta bir malın yurt dışına ihraç edilebilmesinde dahi karar verme hakkı yoktur. Buna karşılık Çin Halk Kurtuluş Ordusu'na bağlı olarak kurulan "Bingtuven Üretim ve İnşaat Ordusu"nun komünlerde yetiştirilen ürünleri özerk yönetime danışmadan ihraç etme hakkı vardır (37).

Dolayısıyla milli azınlıkların otonomiye sahip oldukları iddiaları geçersiz ve yalandır. Özerk Yönetimler tümüyle Parti ve Ordu kontrolü altındadır. Siyasi karar mercii, Özerk Yönetim Başkanı değil, Parti Genel Sekreteridir (38).

37) Doğu Türkistan Resimli Broşürü, Doğu Türkistan Vakfı Yayını (1996), s. 7.

38) Doğu Türkistan'daki Komünist Partisi Merkez Komite üyesi 18 kişiden ibaret olup, bunun 13'ü Çinlidir. Parti Disiplin Komitesi Başkanı Çinlidir. Parti Danışma Komitesi Başkanı Çinlidir. Halk Kurultayı Başkanı Çinlidir. Parti Siyasi Komitesi'nin Başkanı Çinlidir. Bu komitenin 37 üyesinden 20'si Çinlidir. Parti Sekreteri de elbette Çinlidir. Bak: Şincang Yılnamesi (Doğu Türkistan Yıllığı), 1992 Urumçi, s. 111, 129, 132, 133, 148, 164, 174.

maddelerinde;

"otonom idarelerin bölgenin mali durumunu yönetme yetkisine sahip olduğu belirtilerek, bölge ile ilgili bütün gelirlerin özerk yönetim tarafından kullanılacağı ve devlet planları önderliğinde yerel ekonomik gelişmenin düzenlenebileceği" ifade edilmiştir.

Ne var ki, bu ifadeler de sadece kağıt üzerinde kalmıştır. 1949 yılından bu yana bölgenin tüm ekonomik kaynakları (39) hammadde olarak merkezi Çin'e götürülmektedir. Çin yönetimi, 1980'li yıllara kadar Doğu Türkistan'dan esasen hammadde taşımakla sınırlı bir ekonomik politika izlemiştir. 1980 sonrası, Sovyetler Birliği bünyesindeki komşu Türk Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarını elde etmesiyle yeni bir planlama uygulamaya konulmuş, hammadde kaynakları bölge içinde işlenmeye başlanmıştır. Sınırlı da olsa bölge dış yatırımlara çılmıştır. Ancak sistemde bir değişiklik olmamış, bu efa işlenen ürünler, merkezi Çin'e taşınmaktadır.

Hemen hemen tamamı Çin'e taşınan ve ihraç edilen ürünlerin fiyatı Pekin yönetimince belirlenmekte ve düşük fiyatlarla halkın elinden alınmaktadır. Planlanan ürün alınmadığı takdirde ise çiftçilerden ağır vergiler alınmaya devam edilmektedir(40). Sanayi ürünlerinin taşınmasında ise özerk yönetimin bir keyfiyeti bulunmamaktadır.

39) Niyazi Mahmutoglu (ÇHC Ankara B.Elçiliği Ticaret Müşaviri) *Doğu Türkistan:Esarettteki Ülke*, 1990 Ankara, s. 47, 80.

40) N. Mahmutoglu, a.g.e., s. 47-80.

Bölgenin ihracaatından elde edilen gelirin sadece % 10'luk payı, Doğu Türkistan için kullanılmakta, geri kalanı ise Pekin kasasına aktarılmaktadır (41).

Özerk Yönetim, sadece Pekin'den aldığı emirleri uygulamakla görevli durumdadır. Dolayısıyla Anayasa'da belirtilen hususların hiçbiri pratikte uygulanmamaktadır.

ÇKP Merkez Komitesi, Çin Büyük Halk Kurultayı ve Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti imzalı 1 Ekim 1985 tarihli resmi raporda yazılan şu iki cümle Doğu Türkistan'ın ekonomik durumunu ve Çin Hükümeti'nin konuya verdiği önemi gösterir (42) .:

“Doğu Türkistan Çin'in savaş hazırlığı için çok önemli bir stratejik mevkiye sahiptir...Doğu Türkistan, bütün Çin'in iktisadiyatında vazgeçilemeyecek hayati önemi haiz bir bölgedir....”

41) Doğu Türkistan'ın 1949'da, sadece sanayi gelirin Çin Milli Gelirindeki toplam payı % 12.65'dir. (N.Mahmutoğlu) Ne var ki Doğu Türkistan'dan götürülen malların satışından elde edilen gelirin sadece % 10 kadarı Doğu Türkistan için harcanmakta geri kalan miktar ise nükleer denemelere, askeri harcamalara sarf edilmektedir.

42) Bu metin ÇKP Merkez Komitesi, Çin Büyük Halk Kurultayı ve ÇHC Hükümeti tarafından imzalanmış olan 1 Ekim 1985 tarihli rapordan alınmıştır. Bak: Doğu Türkistan Resimli Broşürü, Doğu Türkistan Vakfı Yayını (1996), s. 8.

Kısacası ülkenin oldukça zengin ekonomik kaynakları, Çin tarafından "emperyalist amaçlar" için sömürülmektedir. Bölgede kurulan "nükleer araştırma merkezi" ve kurulması yönünde çalışmalara başlanılan "stratejik sanayi merkezi", ve bu merkezlerin etrafında Üretim ve İnşaat Birlikleri adı altında konuşlandırılan silahlı Çin Halk Kurtuluş Ordusu, Çin'in yayılmacılık niyetinin açık bir göstergesidir (43).

43) 1970'de bu milis güçlerin sayısı 600 bin civarında idi. (R. Cagnat, a.g.e. İ.B., s. 189) Bugün ise 2 milyona yaklaştığı tahmin edilmektedir. Esas görevleri inşaat veya üretim yapmak değil, sanayi merkezlerini, stratejik mevkileri korumak ve etnik azınlıkların oturdukları yerleşim birimlerini kontrol etmek ile direniş hareketlerini silahla bastırmaktır...

Nitekim 1996 yılında ÇKP Merkez Komitesi'nin aldığı 10 maddelik gizli karar metninde bu ordunun güçlendirilmesi ve faaliyet sahasının genişletilmesi gerektiği açıkca ifade edilmiştir. (Bak:Belgeler:ÇKP Belgesi)

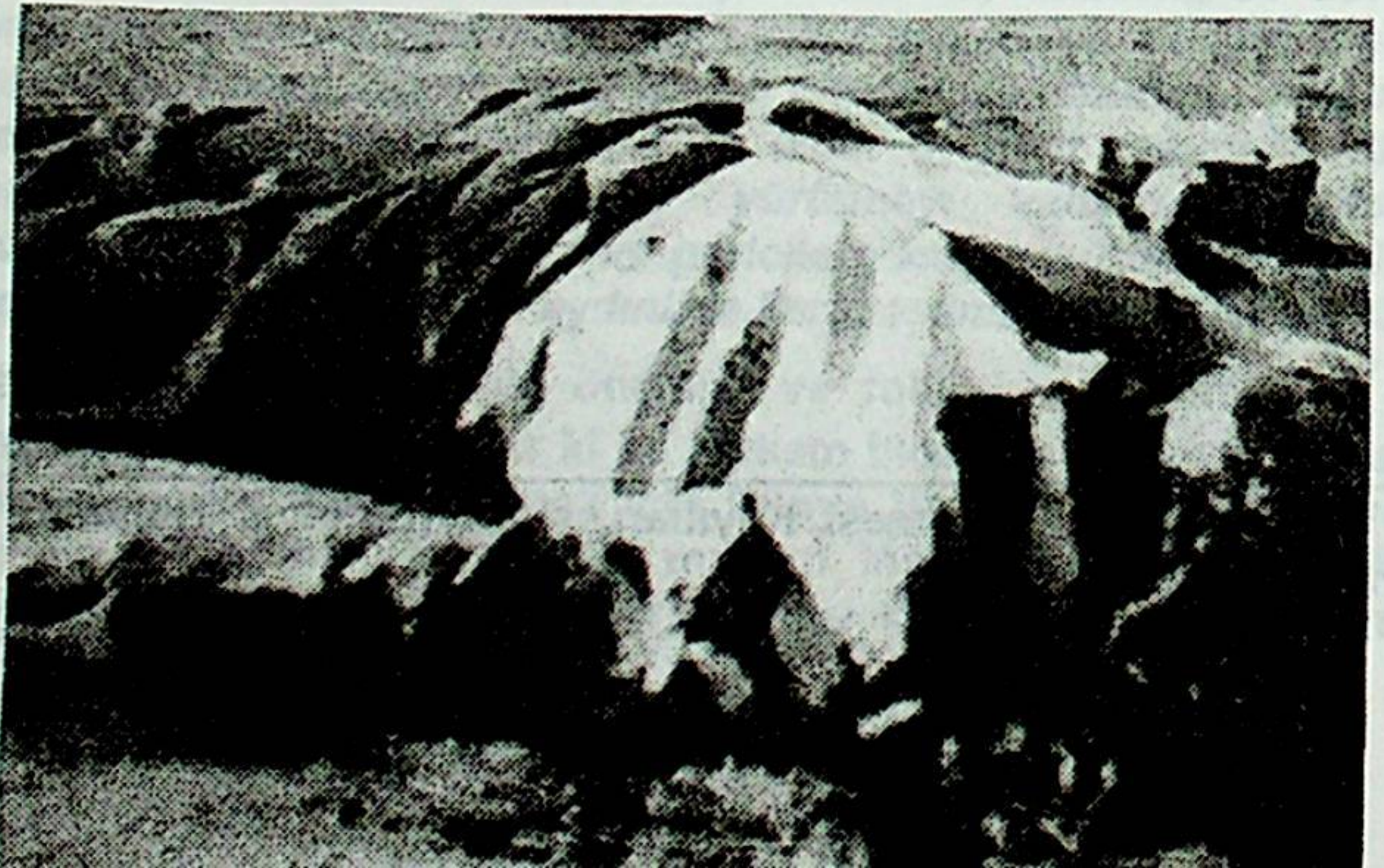
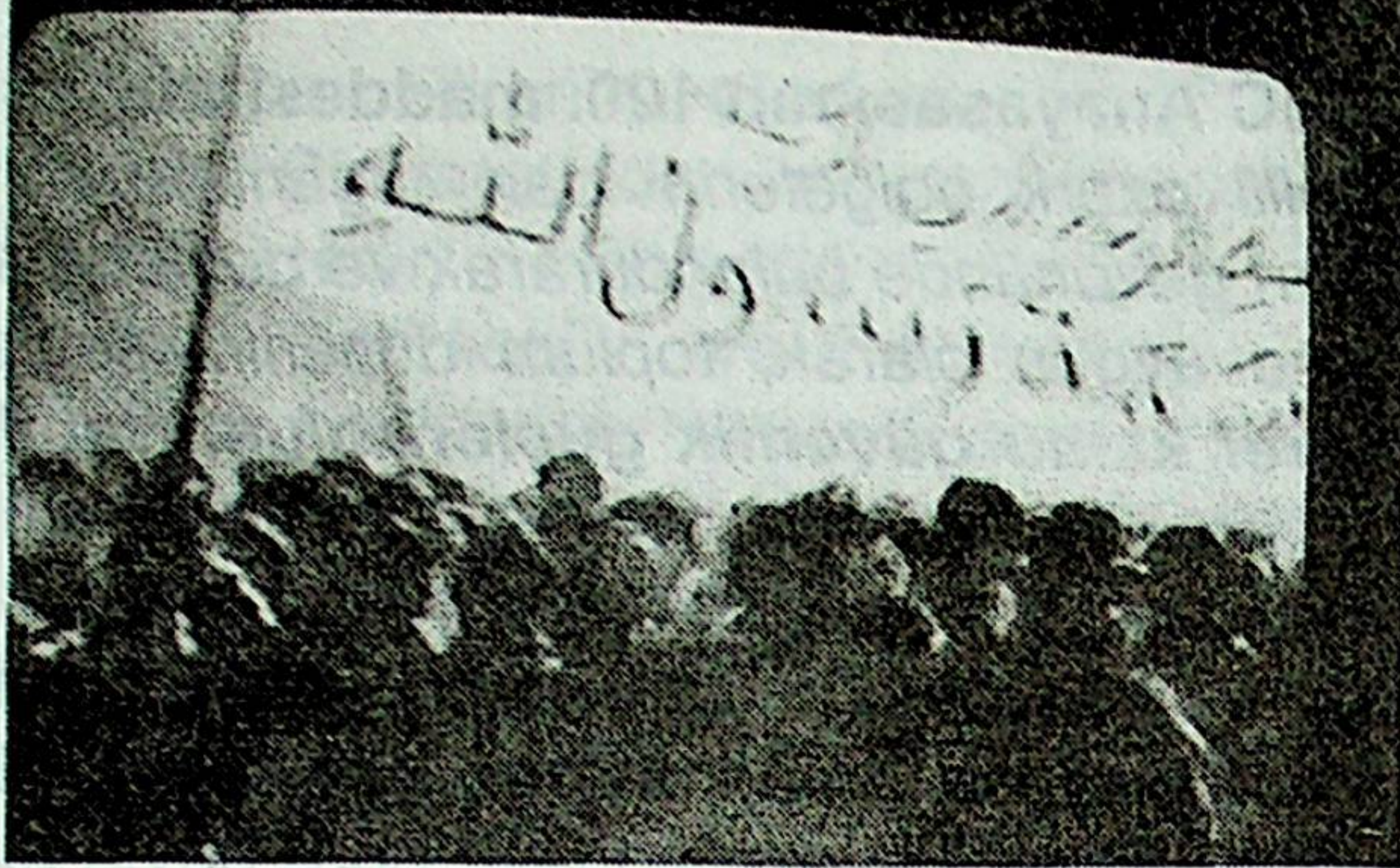
Ayrıca ÇKP Politbüro üyesi Vang Feng 1878 sonlarında düzenlenen bir dizi konferansta; "*-üretim ve İnşaat ordusu, Sinkiang'da devrimin ve sosyalizmin kuruculuğunun bir şok birliği, proleterya diktatörlüğünün bir temel direği, revizyonizme karşı koyup direnmede, sınırların savunmasının sağlamlanmasında güçlü bir kale oldu. O, aynı zamanda, Sinkinag'a sızmayı yada yıkıcı faaliyetler yürütmeyi vahşice denemiş olan emperyasitlere, revizyonistlere ve gericilere karşı, yurdun birliğini bozmak için çaba gösteren milliyetçi aydınlarla karşı aşılmaz bir engel oldu.*" demek suretiyle bu askeri birliğin önemini ve rolünü vurgulamıştır. (Bak: R. Cagnat, a.g.e. s. 190). Ne var ki bu katliam birliği güya damızlık hayvan ve tohum alımlarını finanse etmek için Dünya Bankası'ndan 80 milyon dolar kredi almış. bu batı kredisi ile masum insanların hayatını cehenneme çevirmiştir. (Bak: 1993 Şincang Yılnamesi kayıtları, s. 247., Urümçi, Halk Neşriyatı Yayını.)

ÇHC Anayasası'nın 120. maddesinde;

*"milli özerk bölgelerin idari organlarının yerel ihtiyaçları gözönünde bulundurarak ve devletin askeri sistemine uygun olarak, toplum düzenini sağlamak için **"yerel kamu güvenlik güçleri oluşturabilirler"** cümlesi yer almaktadır.*

Özerk yönetimlere verilen bu yetkiye, yetkinin verildiği anayasa maddesinin içinde kısıtlama getirilmiştir. Çünkü aynı maddeye göre böyle bir güç oluşturabilmek için Devlet Konseyi'nin izni gerekmekte ve devletin askeri sistemine uygunluk şartı aranmaktadır. Yani etnik unsurlardan yerel kamu güvenlik gücünün oluşturulmasına yasal olarak imkan tanınmamaktadır. Aslında yerel kamu güvenlik güçlerinin sayı olarak çoğunluğunun o bölge halkından oluşması gerekirken, tam tersi olmuştur. Bölgenin asıl sahibi Uygurlar'a (vd:Kazak, Kırgız, Özbek) mensup polis ve asker sayısı oldukça azdır ve çoğu da silahsız olup karar verme yetkileri bulunmamaktadır (44).

44) Şincang Yılnamesi Kayıtları, s.194 (Emniyet Bölümü); s. 235 (Asker Bölümü)

DOĞU TÜRKİSTAN - EASTERN TURKESTAN

Yüzölçümü	:1.824.418 km ²
Nüfusu	:30 milyon
Başkenti	:Ürümçi
Ahalisi	:Uygur, Kazak ve diğer Türk boyları
Siyasi Durumu	:1949'dan bu yana Kızıl Çin işgalinde